

BOOK REVIEW

Herman Paul. (2011). *Hayden White: The Historical Imagination*. Cambridge: Polity Press [204 pp.]

Ariel Cusi Lopez

Ang akdang ito ni Herman Paul ay isang kritikal na pagsasakaysayan (*historicization*) ng mga ideya ni Hayden White na maibibilang sa pinakamahahalagang pilosopo ng kasaysayan ng kontemporaryong panahon. Si White ay tanyag bilang simbolo *par excellence* ng postmodernistang kasaysayan na reaksyon laban sa noo'y, at hanggang ngayo'y, namamayaning positibistang pananaw (na inuugat sa Alemang historyador ng ika-19 na dantaon na si Leopold von Ranke). Noong Dekada '50 pa lang, masusulyapan na ang pagsalungat ni White sa tradisyong positibista nang tawagin niya si Ranke bilang "kawawang nilalang na nagkandabulag sa paghahanap ng 'kung ano ang tunay na nangyari'" (Paul, 2011, p.105). Para kay White, ang nakaraan *per se* (bilang nakaraan) ay isang "walang-kahulugang katotohanan" (*meaningless reality*) lamang. Binibigyang kahulugan ng mga historyador ang nakaraan sa pamamagitan ng mga naratibo na siyang humuhugis at nagtatakda sa kahulugan. Sa *magnum opus* ni White na pinamagatang *Metahistory: The Historical Imagination in Nineteenth-Century Europe* (1973), inilalatag niya ang ibat-ibang pagbabanghay (*emplotment*) at tropos (*tropes*) na implisitong sinusundan at sinasandigan ng mga (positibistang) historyador upang magkaroon ng makatotohanang naratibo.

Sa *Hayden White: The Historical Imagination*, tinatangka ni Paul na isakonteksto at isalaysay ang mga ideya ni White ayon sa "kung ano ang nais sabihin ni White" at hindi batay sa "kung ano ang sinabi ng ibang mga manunulat ukol sa kanya" (p. 6, ang mga susunod na pagbanggit ng pahina ay tumutukoy sa aklat na kasalukuyang sinusuri). Para kay Paul, mababaw ang kritisismo kay White kung hindi titingnan ang mas malalim na kasaysayan ng kanyang mga obra at pati na rin ang pilosopiya sa likod ng mga obrang ito. Natatangi ang aklat ni Paul dahil bukod sa matalisik at ganap (*exhaustive*) na pananaliksik, inuunawa nito ang eksistensiyalistang pilosopiya ni White. Nais patunayan ni Paul na ang paniniwala ni White sa nakaraan bilang "walang-kahulugang katotohanan" ay nagmumula sa paniniwalang ang bawat indibidwal ay may kakayahang moral na lapatan ng mapagpalayang kahulugan ang (mapanupil na) nakaraan (p.11). Sang-ayon si

Paul sa puna na si White ay naniniwalang ang pagpapakahulugang historikal (*historical interpretation*) ay magbibigay ng kabuluhan/kahulugan at hindi ng kaalaman (p.14).

Nahahati ang aklat sa anim na tematiko at diyakronikong kabanata. Ang bawat isa ay nagpapakita ng ibat-ibang yugto sa ebolusyon ng mga ideya ni White. Sa Una at Ikalawang Kabanata, inilalatag ni Paul ang mga kaisipang nakaimpluwensya kay White mula Dekada '50 - Dekada '60. Ang maagang yugtong ito, partikular ang Dekada '60 ay tinatawag ni Paul na 'Mapagpalayang Historiograpiya' (*Liberation Historiography*). Ito ay dahil sa paralelismo ng kaisipan ni White sa *liberation theology/philosophy* na lumaganap sa Amerika Latina sa halos kasabay na panahon (p. 55). Sinusulung ni White ang ideya na ang nakaraan tulad rin ng kasalukuyan ay nililikha ng mga indibidwal. Ang nararapat ay pag-aralan ang nakaraan tungo sa pagpapalaya ng indibidwal mula sa kasaysayang mapaniil (pp. 36-41). Para kay Paul, magpapatuloy at lalago ang pilosopiyang ito ni White hanggang sa publikasyon ng tanyag na *Metahistory*, ang paksa ng Ikatlong Kabanata. Sa bahaging ito, binigyang-diin ni Paul na nais ipakita ng *Metahistory* na sa pamamagitan ng wika natatamo ng historyador ang "makatotohanang" pagtatala sa nakaraan (cf. *linguistic turn*). Kung gayon, paano makakamit ang kalayaang isulat ang kasaysayang may kabuluhan para sa sarili kung nakagapos pa rin ang indibidwal sa mga kumbensyon ng wika? Ipinagtatanggol ni Paul si White sa pagsasabing, ipinakikita lamang ng huli na maraming posibilidad upang umakda ng kasaysayang may kabuluhan para sa sarili at laban sa mapaniil na tradisyon. Ang wika ang *sine qua non* (o pang-unang kailangan) sa pag-aakdang ito (pp. 80-81). Sa Ikaapat na Kabanata, ipinaliliwanag ni Paul kung bakit lumubog sa ideya ng istrukturalismo nina Lévi-Strauss at Foucault si White sa huling bahagi ng Dekada '70 at kung bakit niya ito bahagyang binitawan pagdating ng Dekada '80. Bagamat naniniwala si White sa bisa ng paglulusaw ng dikotomiya ng mga konsepto tulad ng mito/kasaysayan at nakaraan/kasalukuyan, naniniwala rin siyang ang istrukturalismo ay naglilihis ng pansin palayo sa nararapat na sentro ng pagpapaksa: ang tao/indibidwal (pp. 106-108). Tinatalakay naman ng Ikalimang Kabanata ang muling pagbibigay-diin ni White sa ideya ng "kawalang-kahulugan ng nakaraan" at kung paano ito pinagkakalooban ng kahulugan ng isang naratibistikong kasaysayan. Mahusay na binubuod ni Paul ang ideyang ito,

If narrative discourse, irrespective of its specific plot-structure, creates an illusion of coherence, and in doing so, imposes meaning on the past, the ostensibly innocent 'form' of narrative can be said to have a 'content' of own. (p.113)

Higit pa rito, naniniwala si White na ang “kabuluhan ng (naratibong) anyo” ng kasaysayan ay maaaring likhain ninuman. Tinatalakay din ng kabanatang ito ang mga kritisismo kay White sa kanyang “pagbubukas sa interpretasyon ng kasaysayan” at ang posibilidad ng instrumentalisasyon ng pagbubukas na ito, partikular tungo sa mga adhikaing awtoritaryan. Sa Ikaanim at huling kabanata, tinatalakay ang pagpapatibay ng kritisismo ni White laban sa siyentipikasyon ng historiograpiya (i.e., positibistang kasaysayan) at sa pagsasantabi ng paninindigang pulitikal at moral sa ngalan ng modernistang ideya ng katiyakan (*precision*) at kontrol. Para kay Paul, mahalaga ang konsepto ng ‘mapakikinabangang nakaraan’ (*practical past*) ni White. Ito ay ang pagtingin sa nakaraan hindi lamang bilang paksa ng pag-aaral (*history for history’s sake*) kundi bilang “balon ng alaala, mithiin, halimbawa at pangyayaring karapat-dapat gunitain at balikan” (p. 145).

Sa loob ng anim na kabanata, epektibong nailahad ng aklat ang ebolusyon ng mga ideya ni White, na kilala sa pagsusulat ng akdang mahirap maunawaan. Bagamat malaganap ang paggamit ng mga *jargon* na inuugnay sa kanluraning diskurso ng pilosopiya ng kasaysayan, makikitang sinikap ni Paul na linawin at ipaunawa sa mga mambabasa ang masalimuot na paraan ng pagsusulat ni White. Bukod sa malinaw na transisyon at interkoneksyon sa mga kabanata, napapadali rin ang komprehensyon sa pamamagitan ng maayos na pagbubuod sa nilalaman (sa Introduksyon) at sa malinaw na ebalwasyon sa Epilogo.

Bagamat ilang dekada na ang nakaraan nang mailathala ang *Metahistory* at ang ilan pang mahahalagang artikulo ni White, tulad ng “The Burden of History” (1966), pinatutunayan ng aklat ni Paul na ang mga tanong na nais sagutin ni White, pati na rin ang mga reaksiyon sa mga tanong na iyon, ay may kaugnayan pa rin sa pilosopiya at pag-aaral ng nakaraan. Sa kaso ng historiograpiya sa Pilipinas, partikular na angkop ang mga katanungan tulad ng: Saan ang hangganan ng instrumentalisasyon ng kasaysayan? Paano kung ang isang “mapagpalayang naratibo” (e.g., nasyonalistiko) ay nanganganak ng bagong mapanupil na diskurso? O paano kung ang nilikhang naratibong pangkasaysayan na may adhikaing “mapagpalaya” ay nagbabalat-kayong “siyentipiko,” higit ba itong magiging mapagpalaya kung ihanay ang sarili bilang malikhaing panitikan “lamang”?

Mga Sanggunian

- Jenkins, K. (1995). *On 'What is History?' From Carr and Elton to Rorty and White*. London and New York: Routledge.
- Paul, H. (2011). Distance and self-distanciation: Intellectual virtue and historical method around 1900. *History and Theory*, 50, 4, 104-116.
- White, H. V. (1966). The burden of history. *History and Theory*, 5 (2), 111-134.
- White, H. V. (1973). *Metahistory: The Historical Imagination in Nineteenth-Century Europe*. Baltimore, MD: Johns Hopkins University Press.

Si **Ariel Cusi Lopez** ay mag-aaral sa masterado (M.Phil.) sa kasaysayan ng ekspansyong Europeo at globalisasyon sa Unibersidad ng Leiden (Olanda). Kasalukuyan siyang sumusulat ng tesis ukol sa Magindanaw at Sulu noong ika-18 dantaon.